

Provtagningsanvisning för nedre luftvägar – skyddad borste, BAL, trachealsekret och sputum

Avgränsning/Bakgrund

Det är ofta svårt att odlingsverifiera infektioner i de nedre luftvägarna. Sputumprov förorenas alltid av svalgflora och kan därför vara svåra att bedöma. Vid bronkoskopi kan däremot representativa prover tas med skyddad borste. Nasofarynxprov kan avspegla floran i de nedre luftvägarna men barn är ofta koloniserade med luftvägspatogener i nasopharynx utan symptom.

Blododling är en viktig möjlighet till specifik diagnos vid svår pneumoni.

Allmän odling detekterar snabbväxande bakterier inkluderande de vanligaste luftvägspatogenerna *Streptococcus pneumoniae*, *Haemophilus influenzae*, *Streptococcus pyogenes* och *Moraxella catarrhalis*.

För detektion av trådsvamp (mögel) i sputum+ krävs separat remiss i Cosmic. För prover tagna vid bronkoskopi ingår alltid svampodling.

Legionella eller mykobakterier detekteras inte vid sputumodling, specifik frågeställning och prov krävs.

Provtagning

Sputum

Sputumprov bör om möjligt tas innan antibiotikabehandling inleds. Representativt material fås lättast på morgonen direkt när patienten vaknar. Tillblandning av material från övre luftvägarna kan minimeras om patienten före provtagningen sköljer munnen med vatten (efter det att eventuell protes tagits ut). Patienten instrueras att försöka hosta upp ett prov från djupa luftvägarna. Om patienten har svårt att hosta upp material, bör provet tas med hjälp av sjukgymnast.

Sputum uppsamlas i steril plastburk utan tillsats och placeras i ytterburk/hylsa.

Provtagningsset för sputum 70ml,
Tb-odlingar, bronkskölvätska,
trachealsekret med tillhörande
transporthylsa.
Förrådsartikel, artikelnr: 103515

Trachealsekret

Sug med steril plastkateter, överför vätskan till tomt sterilt rör. Vid små sekretmängder är det en fördel att överföra vätskan på en Copan provtagningspinne som skickas i Copan transportrör.

Prov från trachealkanyl tas med Copan provtagningsset med tunn pinne (blå kork).

Bronkoskopi (BAL, skyddad borste och trachealsekret)

Se länk [Rutiner - Intranät Region Kalmar län](#) och välj Mikrobiologisk diagnostik vid pneumoniutredning på IVA.

Ange på remissen

Ange eventuell cystisk fibros, KOL, immunsupprimerad patient eller då nosokomial smitta kan misstänkas på remissen.

Vid trachealprovtagning skall det anges på vilket sätt provet tagits.

Laboratoriet ska meddelas om eventuella avsteg gjorts från provtagningsanvisningarna.

I avvaktan på transport

Förvara provet i **kylskåp** i avvaktan på transport.

Provet ska transporteras kylt, helst inom 1 dygn från provtagningstillfället

Svar och bedömning av sputum- och trachealprover

Sannolikt relevanta fynd utifrån information i anamnesrutan kvantifieras och resistensbestäms.

Svar erhålles 2-3 vardagar efter att provet anlänt till laboratoriet.

Faktorer som påverkar svarets kvalitet

Helt avgörande för svarets kvalitet är att material från nedre luftvägarna ingår i provet.